

2014. aasta eesti keele teise keelena põhikooli lõpueksami analüüs

Lõpueksami eesmärgid:

- 1) hinnata põhikooli ja gümnaasiumi riiklikus õppekavas määratletud õpitulemuste saavutatust III kooliastme lõpus;
- 2) anda koolile ning õpetajatele võimalus hinnata oma õpilaste õpitulemusi üleriigilisel taustal;
- 3) suunata põhikooli lõpueksamite sisu ja vormi kaudu õppeprotsessi;
- 4) siduda järjestikuseid haridusastmeid ja -tasemeid;
- 5) anda välishindamise tulemuste põhjal tagasisidet kõigile asjast huvitatud osapooltele ning võimaldada kavandada ja teha muudatusi riiklikus õppekavas, õppekirjanduses, õpetajate täiendusõppes, võimaldada suunata vastavat arendustööd.

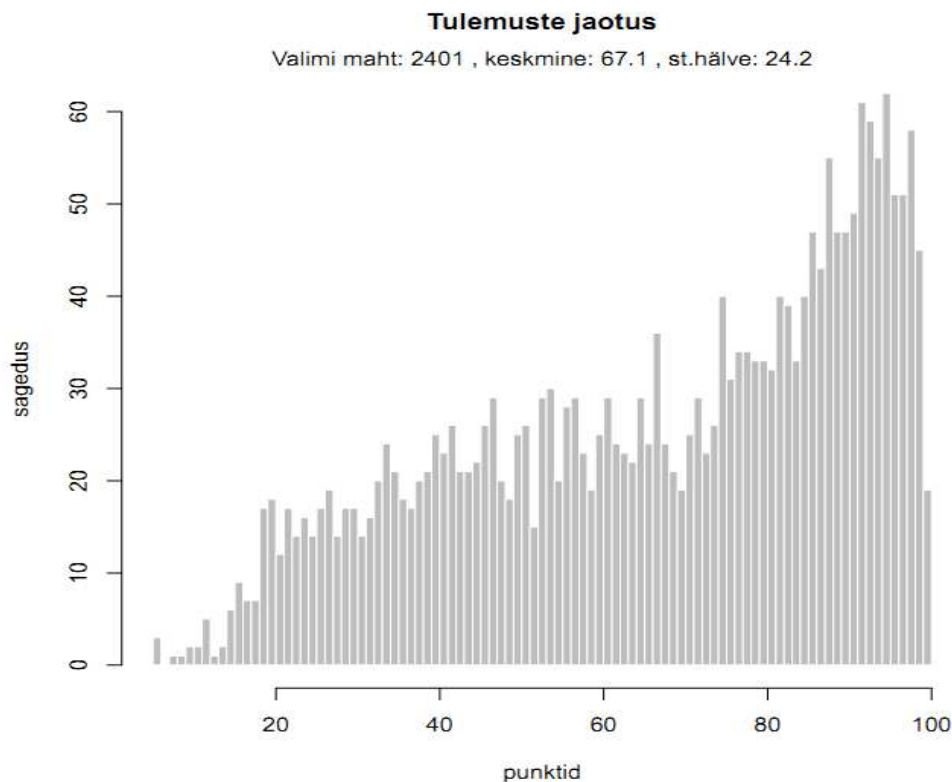
Eesti keele teise keelena põhikooli lõpueksami koostamisel arvestatakse riikliku õppekava nõudmisi ja Euroopa Nõukogu keeleoskustasemeid, millest lähtuvalt vastab lõpueksam ligilähedaselt B1-taseme kirjeldusele.

Lõpueksami eesmärk on hinnata, kas ja mil määral on õpilased saavutanud põhikooli õppekavas määratletud õpitulemused III kooliastme lõpus, ning anda tagasisidet õpilastele, õpetajatele ja teistele asjast huvitatutele.

2014. aastal tegi eesti keele teise keelena põhikooli lõpueksamit 2401 õpilast, 1517 eksaminandi (63,2%) said vähemalt 60 protsenti võimalikust tulemusest ja neile väljastas SA Innove B1-taseme tunnistuse. 2013. aastal sai tasemetunnistuse 63,7% õpilastest.

Keskmine sooritusprotsent oli eelmise aastaga võrreldes sama, 67, eelmisel aastal 67,8.

Kõige kõrgema sooritusprotsendiga oli kuulamisosa, varasematel aastatel on selleks olnud rääkimisosa, kõige madalama keskmise sooritusprotsendiga oli sarnaselt eelmiste aastatega kirjutamisosa.

Joonis. 2014. aasta põhikooli lõpueksami tulemuste jaotus

Poisse ja tüdrukuid kõrvutades on statistika aastati samade näitajatega, tüdrukutel on keskmine tulemus kõrgem kui poistel, sama nähtub ka osaoskuste keskmiste kõrvutamisel. Tüdrukute keskmine tulemus on protsentides 73,5 ja poistel 61.

Osaoskuste võrdluses on poisid sel aastal olnud paremad kuulamis- ja lugemisosas, kõige madalam sooritusprotsent on kirjutamisosas. Ka tüdrukutel on kuulamisosa kõige kõrgema sooritusprotsendiga, suulise osa keskmine on sama, mis eelmisel aastal, kõige madalama tulemusega kirjutamine (vt tabelit 6).

Tabeli 1 järgi on keskmine sooritusprotsent varem pigem langenud. Samasugune on see püsinud kahel viimasel aastal.

Tabel 1. Üldstatistika nelja aasta lõikes

Aasta	Eksaminandid	Maksimaalne tulemus	Minimaalne tulemus	Keskmine tulemus
2011	2748	100	0	63,19
2012	2638	98	9	62,49
2013	2435	100	4	67,8
2014	2401	100	5	67

Tabel 2. Lõpueksami tulemused maakonniti

	N	N (%)	AUP	keskm	ÜUP	keskm(%)	min	mediaan	max	st. hälve
Harju maakond	1274	53,06	68,34	69,62	70,89	69,62	5	75	100	23,21
Ida-Viru maakond	872	36,32	59,57	61,23	62,90	61,23	10	62	100	25,02
Jõgeva maakond	13	0,54	53,93	67,23	80,53	67,23	33	69	93	22,02
Lääne-Viru maakond	27	1,12	61,57	69,04	76,50	69,04	31	72	98	18,87
Lääne maakond	3	0,12	60,54	81,67	102,79	81,67	72	85	88	8,50
Põlva maakond	2	0,08	297,77	58,00	413,77	58,00	30	58	86	39,60
Pärnu maakond	45	1,87	62,02	69,53	77,04	69,53	15	79	98	25,00
Tartu maakond	132	5,50	73,01	76,62	80,23	76,62	19	83	100	20,95
Valga maakond	33	1,37	70,13	77,48	84,84	77,48	25	82	99	20,74
Kokku	2401	100,00	66,08	67,05	68,02	67,05	5	72	100	24,16

Tabel 3. Lõpueksami tulemused õppekeele järgi

	N	N (%)	AUP	keskm	ÜUP	keskm(%)	min	mediaan	max	st. hälve
Eesti	13	0,54	69,55	83,85	98,14	83,85	15	93	99	23,66
Inglise	1	0,04		80,00		80,00	80	80	80	
Keelekümblus	346	14,41	80,26	82,18	84,10	82,18	21	89	100	18,13
Soome	4	0,17	90,25	97,00	103,75	97,00	91	98	100	4,24
Vene	2037	84,84	63,26	64,31	65,35	64,31	5	67	100	24,07
Kokku	2401	100,00	66,08	67,05	68,02	67,05	5	72	100	24,16

Tabel 4. Lõpueksami tulemused soo järgi

	N	N (%)	AUP	keskm	ÜUP	keskm(%)	min	mediaan	max	st. hälve
M	1248	51,98	59,70	61,05	62,40	61,05	5	63	100	24,28
N	1153	48,02	72,26	73,55	74,83	73,55	8	81	100	22,29
Kokku	2401	100,00	66,08	67,05	68,02	67,05	5	72	100	24,16

Tabel 5. Lõpueksami põhinäitajad osade kaupa

	Kirjutamine	Kuulamine	Lugemine	Keele struktuur	Rääkimine
Punkte	20	20	20	20	20
Keskmine tulemus	10	16,23	14,41	11,44	14,92
Keskmine sooritus %	50	81,3	72	57,2	74,6
Miimum	0	0	0	0	0
Maksimum	20	20	20	20	20
Standardhälve	6,75	3,78	5,45	5,34	5,06

Tabel 6. Lõpueksami keskmised osatulemused soo järgi

	Kirjutamine	Kuulamine	Lugemine	Keele struktuur	Rääkimine
Poisid	8,3	15,5	13,2	10	13,7
Tüdrukud	11,7	16,9	15,6	12,8	16,2

Kirjutamisosa

Kirjutamisosas mõõdeti muu hulgas õpilase oskust luua kirjalikku teksti (kirjutada kirju, vahendada infot, sündmusi).

Kirjutamisosa ülesandeid oli eksamitöös kaks. Esimeses neist tuli õpilasel kirjutada 45–50-sõnaline teade. Ülesande juhises oli antud situatsioon, mille järgi oli vaja edastada infot oma kaasõpilastele. Teine ülesanne oli traditsiooniliselt kiri sõbrale. Mõlema ülesande täitmisel olid abiks sisupunktid, millele teate või kirja kirjutamisel tugineda.

Mõlema ülesande eest oli õpilasel võimalik saada kokku maksimaalselt 20 punkti. Kogu kirjutamisosa keskmine sooritusprotsent oli 50,3 ja keskmine tulemus 10 punkti. Tüdrukute keskmine tulemus punktides oli 11,78 ja poistel 8,37.

Kui eelmisel aastal oli esimene ülesanne kõrgema keskmisega kui teine, siis sel aastal oli vastupidi. Paremini oli lahendatud just teine ülesanne, kiri. Esimese ülesande keskmine sooritus oli 48,4%, keskmine tulemus punktides 4,8, teine ülesanne 51,62%, punktides 5,16.

Esimese ülesande täitmisel ei tekkinud enamasti probleeme. Hea keeleoskusega õpilane koostas sisupunkte arvestades ja neid ka laiendades loogilise teksti. Kehvema keeleoskusega õpilane ajas omavahel segamini sõnad *õpetama* ja *õppima*. Kuna see sõna oli võtmetähendusega, siis jäi mõnel õpilasel ülesanne korrektselt täitmata, sest õpetamise asemel taheti ise õppima hakata.

Ülesande eristusvõime oli kõrge. Selle järgi oli ülesanne jõukohane (mitte liiga kerge ega liiga raske) neile, kes on nõutud keeleoskustasemel. Nõrgemad keeleoskajad, kes ülesande juhust vääriti mõistsid või kirjutasid teemast mööda, jäävad alla B1-taseme.

Statistiliselt võib sarnaselt esimese ülesandega tõlgendada ka teise ülesande täitmist. Teisel

ülesandel oli eristusvõime veelgi kõrgem. Ülesande täitmisel oli nõrgematele keeleoskajatele komistuseks puudulik elementaarne keeleoskus (näiteks ei tunta asesõnu), mis segas juhise arusaamist, või ei loetud korralikult juhust läbi ning koostati kiri hoopis kellelegi kolmandale. Mõningatel juhtudel oli juhise jäetud kõrvale ja kirja kirjutamisel kasutatud vaid sisupunkte, mis hindamisjuhendi järgi viitab ülesande osalisele täitmisele. Samuti oli mõnel juhul kirjutatud möödunud klassiohtust ja seda kirjeldatud, kuid ülesande juhise järgi tuli teha

sõbrale ettepanek, kuidas koos klassiõhtut korraldada. Sellistel puhkudel hinnati töid hindamisjuhendi skaala järgi 0-iga ehk ülesandest ei saadud aru ja seda ei suudetud täita. Nõrgemate keeleoskajate puhul on märgata ka tendentsi, kus koostatakse tekst, mis kattub ülesande teemaga vaid osaliselt või väga kaudselt. Näiteks klassiõhtu asemel kirjeldatakse sünnipäeva, eirates sel juhul nii sisupunkte kui ka juhust.

Tabel 7. Kirjutamisosa tulemused õppekeele järgi

	N	N (%)	AUP	keskm	ÜUP	keskm(%)	min	mediaan	max	st, hälve
Eesti	13	0,54	12,85	15,92	19,00	79,62	4	18	20	5,09
Inglise	1	0,04		13,00		65,00	13	13	13	
Keelekümblus	346	14,41	13,39	13,99	14,58	69,93	0	16	20	5,61
Soome	4	0,17	12,43	17,50	22,57	87,50	13	18	20	3,19
Vene	2037	84,84	8,99	9,28	9,57	46,38	0	10	20	6,68
Kokku	2401	100,00	9,74	10,01	10,28	50,03	0	12	20	6,75

Tabel 8. Kirjutamisosa tulemused soo järgi

	N	N (%)	AUP	keskm	ÜUP	keskm(%)	min	mediaan	max	st, hälve
M	1248	51,98	8,00	8,37	8,73	41,85	0	8	20	6,57
N	1153	48,02	11,40	11,78	12,15	58,88	0	14	20	6,49
Kokku	2401	100,00	9,74	10,01	10,28	50,03	0	12	20	6,75

Kuulamisosa

Kuulamisosa koosnes neljast ülesandest. Ülesannetega mõõdeti tekstist üldist arusaamist ja olulise info mõistmist.

Kuulamisosa keskmine tulemus protsentides oli 81, poiste keskmine 77 ja tüdrukute keskmine 84,8. Eelmise aastaga võrreldes on kuulamisosa seekord kõrgema tulemusega.

Esimese ülesande (piltidega ja kolmese vastusevalikuga ülesanne) keskmine tulemus oli 87%. See ülesandetüüp on teiste ülesannetega võrreldes olnud kõrgema keskmisega ja seda on õpilasel ka hõlbus teha. Pildiline kuulamisülesanne nõuab vaid kaht tegevust – kuulamist ja pildi vaatamist, eksaminand rakendab lisaks kuulamisele kõige vähem teisi tegevusi. Teiste ülesannete puhul lisanduvad tegevusena lugemine ja kirjutamine, mis teevad ülesande juba keerukamaks. Pildilised ülesanded õigustavad end sel tasemel ja juhatavad sisse selle osaoskuse teised, tüübilt veidi keerulisemad ülesanded. Teise ülesande (õige-vale ülesanne) keskmine sooritusprotsent oli 85. Kolmanda ülesande (küsimusele tuli kolme variandi hulgast valida sobiv vastus) keskmine oli 83%. Kõigi kolme ülesande juures oli mõni üksikküsimus

küll kergem kui teised, ent samas eristas hästi tugevaid ja nõrku vastajaid. Neljanda ülesande (lünkülesanne) keskmine sooritusprotsent oli 73, mis on madalam kui ülejäänud ülesannetel. Sarnane muster, kus neljas ülesanne on madalama sooritusnäitajaga kui teised, on kordunud ka varasematel aastatel. Ülesande teeb keerulisemaks see, et lisaks kuulamisele peab õpilane samal ajal lugema ja ka kirjutama. Vastus tuleb ise sobivas vormis moodustada ja see osutub tihti keerulisemaks kui valmis vastusevariandi valimine. Samas kõlavad kuulamisosa salvestised alati kaks korda ja sel puhul ei hinnata vastuse õigekirja, vaid järgitakse arusaadavuse põhimõtet. Kõige kergemaks osutus seekord numbrilise vastuse märkimine.

Tabel 9. Kuulamisosa tulemused õppekeele järgi

	N	N (%)	AUP	keskm	ÜUP	keskm(%)	min	mediaan	max	st, hälve
Eesti	13	0,54	16,42	18,40	20,38	92,00	9	20	20	3,28
Inglise	1	0,04		19,20		96,00	19	19	19	
Keelekümblus	346	14,41	18,18	18,46	18,73	92,29	6	19	20	2,61
Soome	4	0,17		20,00		100,00	20	20	20	0,00
Vene	2037	84,84	15,66	15,82	15,99	79,12	0	17	20	3,82
Kokku	2401	100,00	16,07	16,23	16,38	81,13	0	18	20	3,78

Tabel 10. Kuulamisosa tulemused soo järgi

	N	N (%)	AUP	keskm	ÜUP	keskm(%)	min	mediaan	max	st, hälve
M	1248	51,98	15,32	15,54	15,76	77,70	0	17	20	4,00
N	1153	48,02	16,77	16,97	17,16	84,83	0	18	20	3,38
Kokku	2401	100,00	16,07	16,23	16,38	81,13	0	18	20	3,78

Lugemisosa

Selle osaga eksamitööst mõõdeti üldist lugemisoskust, sõnavara tundmist ja tekstisiseste seoste mõistmist.

Lugemisosas oli kolm ülesannet, mis jaotusid 20 üksikküsimuse vahel.

Keskmine sooritusprotsent oli 72,3, mis on kõrgem kui eelmisel aastal (69%). Tüdrukute keskmine sooritus on samuti tõusnud (78,4) ja poistel jäänud eelmise aastaga võrreldes samaks (66,13).

Kõige kõrgema keskmise näitajaga on sel aastal kolmas ülesanne – 77%, esimese ülesande keskmine sooritusprotsent on 74 ja teise ülesande keskmine kolme ülesandega võrreldes madalaim ehk 68,3%.

Poiste keskmine tulemus punktides oli 13,2, pea sama, mis eelmisel aastal, tüdrukutel 15,6 punkti.

Lugemisosa ülesanded olid jõukohased ja eristasid nõrku ja tugevaid. Ükski ülesanne polnud liiga kerge ega ka liiga keeruline. Ülesanded vastasid B1-tasemele ja olid jõukohased ka teemade poolest ehk järgisid õppekava.

Tabel 11. Lugemisosa tulemused õppekeele järgi

	N	N (%)	AUP	keskm	ÜUP	keskm(%)	min	mediaan	max	st, hälve
Eesti	13	0,54	14,37	17,62	20,86	88,08	0	19	20	5,36
Inglise	1	0,04		16,00		80,00	16	16	16	
Keelekümblus	346	14,41	17,34	17,75	18,15	88,73	3	19	20	3,79
Soome	4	0,17		20,00		100,00	20	20	20	0,00
Vene	2037	84,84	13,56	13,81	14,05	69,03	0	15	20	5,59
Kokku	2401	100,00	14,18	14,41	14,63	72,03	0	16	20	5,54

Tabel 12. Lugemisosa tulemused soo järgi

	N	N (%)	AUP	keskm	ÜUP	keskm(%)	min	mediaan	max	st, hälve
M	1248	51,98	12,90	13,23	13,55	66,13	0	14	20	5,81
N	1153	48,02	15,40	15,68	15,97	78,41	1	18	20	4,92
Kokku	2401	100,00	14,18	14,41	14,63	72,03	0	16	20	5,54

Keele struktuuri osa

Struktuuriosas oli kaks ülesannet, mis mõõtsid sõnavara ulatust, sõnakasutuse täpsust ja grammatiliste vormide tundmist.

Struktuuriosa keskmine sooritusprotsent oli 57,22, eelmisel aastal oli see veidi kõrgem ehk 62%. Tüdrukute keskmine punktisumma oli 12,8 ja poistel 10.

Esimene ülesanne mõõtis sõnavara tundmist ja selle kasutamise täpsust. Keskmine sooritusprotsent oli 76,6, eelmisel aastal oli selle ülesande keskmine pisut väiksem, 73. Teise ülesande keskmine sooritusprotsent on 44,2, samuti madalam kui eelmisel aastal. Ülesande teeb keerukamaks see, et õpilane peab vastuse ise moodustama ehk lünga täitma õige vormiga etteantud sõnast. Samuti lähevad arvesse õigekirjavead. Sel aastal valmistas õpilastele enam

raskusi võrdlusastmete moodustamine (nt: *näljane/näljasem; halb/halvem*), ka laadivahelduslike sõnade käänamine (nt: *pood/poes*).

Tabel 13. Keele struktuuri osa tulemused õppekeele järgi

	N	N (%)	AUP	keskm	ÜUP	keskm(%)	min	mediaan	max	st, hälve
Eesti	13	0,54	12,93	16,18	19,43	80,92	2	18	20	5,38
Inglise	1	0,04		13,60		68,00	14	14	14	
Keelekümblus	346	14,41	14,18	14,65	15,13	73,27	1	16	20	4,52
Soome	4	0,17	18,18	19,40	20,62	97,00	18	20	20	0,77
Vene	2037	84,84	10,62	10,85	11,08	54,26	0	10	20	5,26
Kokku	2401	100,00	11,23	11,44	11,66	57,22	0	12	20	5,34

Tabel 14. Keele struktuuri osa tulemused soo järgi

	N	N (%)	AUP	keskm	ÜUP	keskm(%)	min	mediaan	max	st, hälve
M	1248	51,98	9,87	10,16	10,45	50,79	0	10	20	5,25
N	1153	48,02	12,54	12,84	13,13	64,19	0	14	20	5,09
Kokku	2401	100,00	11,23	11,44	11,66	57,22	0	12	20	5,34

Rääkimisosa

Eksami viimane osaoskus ehk rääkimisosa mõõtis suulise suhtluse, info vahetamise ja vestlemise oskust. Suulises osas peab õpilane kirjeldama pilti, samal teemal ka vestlema, esitama küsimusi ja seejärel end erinevasse rolli pannes küsima infot ning edastama teavet. Iga ülesande juures on õpilasele antud ka pidepunktid (küsimused, vastusekaardid), mis teda vastamisel abistavad.

Suuline osa on varasematel aastatel olnud kõrgemate keskmiste sooritusprotsentidega kui kirjutamis-, kuulamis-, lugemis- ja struktuuriosa. Sel aastal oli kuulamisosa rääkimisosast kõrgema sooritusprotsendiga.

Rääkimisosa keskmine sooritusprotsent oli 74,6, eelmisel aastal 75,4. Seega ei saa välja tuua hüppelist tõusu ega langust, osaoskuse keskmine püsib samal tasemel. Poiste keskmine tulemus punktides oli 13,7 (elmisel aastal 14) ja tüdrukutel 16,2, sama, mis eelmisel aastal. Maksimaalselt oli võimalik saada 20 punkti.

Stabiilsed protsendid näitavad ülesannete tasemekohasust ja õppekavale vastavust. Samuti näitab raskusjoonte graafik head eristusvõimet.

Suulise osa juures on endiselt probleemiks koolides hindamine. Õpetajad saavad küll korra aastas oma hindamist kolleegidega võrrelda ja standardiseerida, st osaleda hindamisseminaridel, kuid lisaks sellele tuleks kindlasti tutvuda ja end pidevalt kursis hoida Euroopa keeleõppe raamdokumendi tasemekirjeldustega. See välistaks ka ebaühtlase hindamise eksamil, kus vahel on hinnatud kas liiga kõrgelt või siis liiga madalalt. Hindamisjuhendit kas ei järgita, tõlgendatakse seda valesti või siis ei lähtuta hindamisel tasemekohasusest.

Tabel 15. Rääkimisosa tulemused õppekeele järgi

	N	N (%)	AUP	keskm	ÜUP	keskm(%)	min	mediaan	max	st, hälve
Eesti	13	0,54	10,95	15,54	20,12	77,69	0	20	20	7,59
Inglise	1	0,04		18,00		90,00	18	18	18	
Keelekümblus	346	14,41	16,88	17,27	17,65	86,34	0	19	20	3,65
Soome	4	0,17		20,00		100,00	20	20	20	0,00
Vene	2037	84,84	14,28	14,51	14,73	72,53	0	16	20	5,14
Kokku	2401	100,00	14,72	14,92	15,12	74,60	0	16	20	5,06

Tabel 16. Rääkimisosa tulemused soo järgi

	N	N (%)	AUP	keskm	ÜUP	keskm(%)	min	mediaan	max	st, hälve
M	1248	51,98	13,43	13,72	14,00	68,59	0	15	20	5,18
N	1153	48,02	15,96	16,22	16,49	81,11	0	18	20	4,58
Kokku	2401	100,00	14,72	14,92	15,12	74,60	0	16	20	5,06

Ülesannete koondstatistika

Tabel 17. Ülesannete põhinäitajad

	miinimum	keskmine	keskmine protsent	maksimum	st. hälve
Kirjutamise 1. ülesanne	0,00	4,84	48,43	10,00	3,71
Kirjutamise 2. ülesanne	0,00	5,16	51,6	10,00	3,30
Kuulamise 1. ülesanne	0,00	3,4	86,9	4,00	0,79
Kuulamise 2. ülesanne	0,00	3,4	84,9	4,00	0,88
Kuulamise 3. ülesanne	0,00	4,6	83	5,60	1,15
Kuulamise 4. ülesanne	0,00	4,7	73,5	6,40	1,76
Lugemise 1. ülesanne	0,00	3,7	74,1	5,00	1,29
Lugemise 2. ülesanne	0,00	6,8	68,3	10,00	3,25
Lugemise 3. ülesanne	0,00	3,8	77,2	5,00	1,63
Struktuuri 1. ülesanne	0,00	6,3	76,6	8,00	1,95
Struktuuri 2. ülesanne	0,00	5,3	44,2	12,00	3,72

Suuline osa	0,00	14,92	74,60	20.00	5,06
-------------	------	-------	-------	-------	------

Kokkuvõte

Sel aastal oli keskmine sooritusprotsent pea sama, mis eelmisel aastal. Kaks suuremat maakonda, kus ka eksaminande kõige enam, on Harjumaa ja Ida-Virumaa, Harjumaal oli sooritusprotsent 69,62, Ida-Virumaal 61,23.

Kui vaadelda tulemusi koolide õppekeele võrdluses, siis vene õppekeelega koolides oli kõige rohkem neid õpilasi (573), kelle punktisumma jäi vahemikku 50–74, 90–100 punkti saavutas 377 õpilast. Keelekümblusklassis oli kõige enam – 168 – neid õpilasi, kelle punktisumma jäi vahemikku 90–100, 99 õpilase punktisumma oli vahemikus 75–89. Alla 20 punkti ei saanud ükski keelekümblusklassi õpilane.

Kõikide õppekeelte (soome, inglise, eesti, vene, keelekümblus) võrdluses kokku oli kõige enam neid õpilasi (623 õpilast 2401-st), kelle punktisumma jäi vahemikku 50–47. 557 õpilase punktisumma jäi vahemikku 90–100, sh 19 eksaminandi, kes saavutasid maksimaalse tulemuse. Alla 20 punkti sai 63 õpilast.

Analüüsis ei saa välja tuua märkimisväärseid muutusi varasemate aastate võrdluses, sest eksam on olnud statistikat kõrvutades sama raskusastmega ja õpilasele jõukohane.

Ethel Roosna

SA Innove Keelekeskus, eesti keele teise keelena peaspetsialist